

CaixaBank

Research

Artícle Genèric

[Mercat laboral i demografia](#)

El factor urbà del mercat

laboral

Contingut disponible en
Anglès Espanyol

Adrià Morron Salmeron

Economista sènior

La Gran Recessió va sacsejar durament els mercats laborals nacionals: les taxes d'atur mínimes del 2007 (el 8,2% a Espanya, el 4,6% als EUA) es van duplicar amb escreix el 2010 (el 19,9% a Espanya, el 9,6% als EUA).¹ La violència d'aquests moviments genera una necessitat natural d'entendre el cicle econòmic. No obstant això, com ho mostra el primer gràfic, hi ha contrastos de magnitud semblant entre els mercats laborals de les ciutats en un punt qualsevol del temps. En termes d'atur, viatjar el 2014 de Denver (Colorado), amb un atur del 4,5%, a Atlantic City (Nova Jersey), amb una taxa de l'11,2%, s'assembla a viatjar en el temps de la millor època de bonança el 2007 al moment culminant de la recessió el 2010.² A més a més, aquestes diferències són persistents i van més enllà de les diferències demogràfiques (edat, formació, raça, etc.) entre els residents de cada ciutat.³ Això mostra que el mercat laboral té un fort component local i ens serveix per exemplificar les economies i les deseconomies d'aglomeració.

En la resta d'articles d'aquest Dossier, s'ha presentat una explicació senzilla d'un fenomen que, en el nostre dia a dia, ens resulta natural: l'existència de les ciutats. Breument, la proximitat física de les persones, dels treballadors, de les empreses, etc. ens enriqueix. O, com diem els economistes, existeixen economies

d'aglomeració. Això explica que, al llarg de la història, la humanitat hagi viscut en tribus, en llogarets i, finalment, en ciutats. No obstant això, la Terra no s'ha convertit encara en una metròpoli única i gegantina. La raó? Les aglomeracions també generen costos, com el crim, la contaminació o un preu de l'habitatge més alt. Les dues forces, que tendeixen a equilibrar-se, es manifesten amb claredat al mercat laboral urbà.

D'una banda, les economies d'aglomeració fan que els treballadors siguin més productius a les ciutats més grans. Una mostra d'això és que els salaris augmenten amb la dimensió de la ciutat, com es reflecteix al segon gràfic. Però, si aquesta senzilla correlació no es prou convincent, només cal considerar el cas d'una empresa situada a Nova York, on el salari mitjà d'un treballador és de 22 euros per hora. Per què està disposada a pagar un salari el 30% per damunt del de Parkersburg (16,5 euros per hora)? La resposta és senzilla: el treballador de Nova York és més productiu que el de Parkersburg. És més, fins i tot si comparem treballadors de característiques observables similars, la productivitat (mesurada mitjançant el salari) augmenta amb la dimensió de la ciutat on treballa,⁴ la qual cosa suggereix l'existència d'economies d'escala, en lloc de reflectir una selecció dels treballadors més productius cap a determinades ciutats. Precisament, les ciutats més grans ho són perquè ofereixen salaris més elevats i atreuen, així, més treballadors. És a dir, parlar de ciutats grans és, en el fons, parlar de ciutats on els treballadors són més productius.

De l'altra, els treballadors comparen els salaris nominals amb el cost de la vida a cada ciutat. Com s'explica a l'article «Els costos de viure a la ciutat: les diseconomies d'aglomeració», en aquest mateix Dossier, el fet d'oferir uns salaris més elevats es tradueix en una major demanda d'habitatge, la qual cosa incrementa el cost de la vida. D'acord amb aquesta intuïció, les dades mostren que el preu de l'habitatge augmenta amb la dimensió de la ciutat, de manera que el salari real (és a dir, ajustat pel cost de l'habitatge) és, aproximadament, el mateix a les ciutats petites que a les grans.⁵ Així, el mercat laboral ofereix un bon exemple de l'equilibri entre els beneficis i els costos de l'aglomeració en el que es coneix com «equilibri espacial»: l'ajust de costos i de beneficis permet la coexistència de ciutats amb productivitats diferents.

Amb aquest marc teòric, ens podem endinsar en el funcionament del mercat laboral urbà. En considerar el contingut informatiu del salari d'una ciutat sobre la productivitat subjacent dels treballadors, és important distingir si la font d'aquesta major productivitat procedeix de les característiques dels residents de la ciutat o del fet mateix de reunir molts treballadors en un mateix espai (aglomerar-los): és a dir, si prové d'una selecció dels millors treballadors o si són les economies d'aglomeració les que fan que aquests treballadors siguin millors (per a un economista, aquesta distinció és tan important com ho és, per als pares, saber si l'escola dels seus fills és bona perquè atreu estudiants brillants o perquè disposa d'uns docents excel·lents). Com ja hem vist, les dades assenyalen que les economies d'aglomeració tenen un paper primordial. No obstant això, la selecció també és important. A tall d'anècdota, Barcelona despunta al món del futbol perquè és capaç d'atreure jugadors com Leo Messi, de la mateixa manera que París va atreure Pablo Picasso o Nova York John Lennon. De fet, Eeckhout, Pinheiro i Schmidheiny (2014)⁶ constaten que les ciutats grans tenen una major proporció de treballadors amb més talent. Per il·lustrar-ho, el tercer gràfic mostra que, a les ciutats més grans, hi ha una major proporció de persones amb estudis superiors. Com argumenten els autors, la raó és que les economies d'aglomeració són especialment favorables per als individus més talentosos i més especialitzats. Per exemple, Messi pot explotar al màxim les seves habilitats perquè està envoltat d'altres grans jugadors, com Iniesta o Busquets, i d'una gran infraestructura econòmica i tècnica, de la mateixa manera que, a Nova York, John Lennon tenia accés a músics i a estudis d'enregistrament de primer nivell.

A més a més, els mateixos autors constaten que les ciutats grans també atreuen una major proporció de treballadors menys qualificats i argumenten que existeix una complementarietat entre els treballadors més i menys qualificats que permet que aquests últims també siguin més productius en una ciutat gran. Per considerar un nou exemple, el lector pot pensar en l'abundant oferta de locals de menjar ràpid existent a les grans ciutats, possiblement producte de la necessitat (és a dir, de la complementarietat) dels seus habitants d'optimitzar l'ús del temps. Arran d'aquesta complementarietat, no és sorprenent que existeixi una relació positiva entre la dimensió de la ciutat i la desigualtat.⁷ No obstant això, aquesta complementarietat permet que els treballadors amb més i menys formació

aprofitin més les economies d'aglomeració. De fet, hi ha més raons per les quals s'originen economies d'aglomeració al mercat laboral. Per exemple, un mercat més dens permet a les empreses trobar treballadors més adequats, de la mateixa manera que permet als treballadors trobar empreses que s'ajustin més a les seves necessitats. A més a més, com s'explica a l'article «Les claus de la ciutat del futur», en aquest mateix Dossier, les ciutats tenen un paper fonamental en la creació i en la difusió d'idees, i una part d'aquests processos es desenvolupa al mercat laboral: penseu només en les idees que se us han ocorregut o que han transmès els vostres companys de treball en una conversa informal.

En conclusió, el mercat laboral ofereix una il·lustració clara dels beneficis i dels costos de l'aglomeració. Aquests costos es tradueixen en uns salaris nominals més elevats (que reflecteixen una major productivitat) i en un cost de la vida més alt, el qual exerceix un paper equalitzador. Les dues forces influeixen en la decisió de les persones sobre on viure i on treballar. Per aquest motiu, el desenvolupament de noves tecnologies, com les TIC (que poden reduir el benefici de la proximitat física) o les smart cities (que poden reduir els costos de l'aglomeració), tindrà conseqüències sobre la distribució espacial futura dels treballadors i de les empreses.

Adrià Morron Salmeron

Departament de Macroeconomia, Àrea de Planificació Estratègica i Estudis, CaixaBank

1. Als EUA, la taxa d'atur va assolir el nivell màxim el 2010. A Espanya, després de recaure l'economia en recessió, l'atur es va arribar a situar en el 26,09% el 2013.

2. Aquestes diferències adquireixen encara més rellevància si es té en compte que persisteixen en un país (els EUA) amb una elevada mobilitat laboral.

3. Vegeu Kline, P. i Moretti, E. (2013), «Placed-based Policies with Unemployment», NBER Working Paper.

4. Vegeu Glaeser, E. i Maré, D. (2001), «Cities and Skills», Journal of Labor Economics.

5. Vegeu Eeckhout, J., Pinheiro, R. i Schmidheiny, K. (2014), «Spatial Sorting», Journal of Political Economy.

6. Vegeu Eeckhout, J., Pinheiro, R. i Schmidheiny, K. (2014), «Spatial Sorting», Journal of Political Economy.

7. Vegeu Baum-Snow, N. i Pavan, R. (2013), «Inequality and City Size», The Review of Economics and Statistics.

Adrià Morron Salmeron

Economista sènior

Etiquetes

Demografia

Research

Research